

Confronterend debat ter gelegenheid van jubilerende stichting Veldvest:
'Tussen Kop van Jut en maatschappelijk ondernemer'

“Schoolbesturen en hun collega’s in het publieke domein moeten eens ophouden met hun verslavingsgedrag. Ze hebben zich zo afhankelijk gemaakt van overheids gelden, dat ze het grootste deel van hun tijd kwijt zijn aan verantwoording.” Prof dr. Paul Frissen windt er op elf november in Mariënhof Amersfoort geen doekjes om. Hij roept schoolbesturen op om onafhankelijker te worden: “Ga op zoek naar andere geldbronnen, dan krijg je vanzelf maatschappelijke verankering.”

Frissen is gastspreker tijdens de conferentie ‘Tussen kop van Jut en maatschappelijk ondernemer’, een initiatief van stichting Veldvest uit Veldhoven ter gelegenheid van haar tienjarig bestaan. Veldvest bestuurders Jos de Mönnink en Bernard Smits hopen hiermee een aanzet tot een (landelijke) discussie te geven over de rol van de bestuurder in het maatschappelijk krachtenveld. Krijgen schoolbesturen terecht de Zwarte Piet toegespeeld, of vraagt de confrontatie met de diverse maatschappelijke verwachtingen een herwaardering van - en belangrijker nog - een zelfgezochte heroriëntatie van de rol van bestuurder? Is onderwijs inderdaad een ‘beleidsgevangenis’ waarbinnen de leraar slechts een taakuitvoerder is?

Machine

Volgens Frissen heeft de politiek - het domein van macht - louter als doel om grenzen te stellen. In zijn visie wil iedere politicus van de samenleving een geoliede machine te maken, die perfect werkt. Een gevolg hiervan is regelgeving, registratie en controle. Scholen moeten volgens hem onvoorstelbaar veel politieke doelen realiseren. Een van die doelen is het realiseren van gelijkheid - een in wezen onhaalbaar doel, meent Frissen. Een illusie.

De hoogleraar bestuurskunde hekelt de enkelvoudige benadering waarin termen als ‘ketenregie’ en een ‘sluitende en integrale aanpak’ gangbaar zijn. Frissen stelt terecht de vraag ‘van wie is de school?’ “We gedragen ons steeds meer naar de normen die het systeem stelt. Als we vervolgens met minder geld en meer regelgeving opgezadeld worden, ontpopt de onderwijssector zich als een klagende en zeurende beroepsgroep. Houd daar mee op! Neem je eigen verantwoordelijkheid.”

In de navolgende discussie, onder leiding van journalist Frénk van der Linden, bleken de vragen ‘Wat is goed onderwijs?’ en ‘Van wie is het onderwijs?’ niet eenduidig te beantwoorden. Tegenover Frissen’s oproep tot een liberale aanpak, klonk het mildere geluid van bestuurswetenschapper Bas de Wit. De invloed van de overheid beschouwt hij als vaststaand feit. Heil ziet De Wit in de komst van goede managers die de invloed van de overheid op scholen verzachten. “Word geen speelbal, maar spelbepaler. Maak gebruik van je speelruimte”, luidde zijn devies.

Onder de aanwezigen klonken zowel verontruste als strijdbare geluiden. Frissen’s oproep tot het aanboren van nieuwe geldbronnen werd welwillend, maar schoorvoetend ontvangen. Ondernemen, zo klonk een reactie, is geen term die bij het onderwijs hoort. Pas als de onderwijssector haar betweterigheid kwijt raakt, kan er sprake zijn van ondernemen. “Roepen we de kop van jut niet over ons af?”, merkte een van de aanwezigen op. “Als schoolbestuurders moeten we kritisch blijven en het gesprek aan blijven gaan. De leraren moeten *back to basic*, zij zijn het uiteindelijk die het onderwijs vorm en inhoud geven.”